

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmvla Caietani

Cajetan, Thomas

Antverpiae, 1575

Restitutionem non debet differri, sed citius quo fieri potest incipienda.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41716

Restitutio est exercenda ubi res illa aliena habetur: ut possessor bonæ fidei ex restitutionis opere iusto non reportet damnum, quum non fuerit in culpa. Si verò restitutio confurgit ex actione iniusta, restituendum est ubi acceptio iniusta patrata est, si locus congruit restitutioni: ut sic restituatur in pristinum statum in quo inuenta est tam res accepta quam possessio domini. Si verò locus ille restitutioni non congruit, restituendum est ubi est dominus, seu illic quò tunc dominus translaturus rem suam erat: & breuiter debet dominus seruari indemnis, & grauari occupator qui semper fuit in mora.

Restitutio non debet differri, sed citius quo fieri possit incipienda.

Caput sextum, quando restitutio fieri debet. Certum est oportere fieri statim: quia restituere licet pertineat ad præceptum affirmatiuum obligans pro loco & tempore, habet tamen annexum præceptum negatiuum scilicet non detinebis alienum inuito domino, negatiuum autem præceptum obligat semper & ad semper: & propterea statim oportet restituere. Quod intellige cum grano salis, hoc est quòd quantum ad præparationem animi statim habendus est animus non detinendi alienum inuito domino, sed paratus restituere cuique quod suum est: quantum verò ad executionem restitutionis tempore congruo reddere: non enim oportet surgere media nocte ad restituendum, sed cum prudentia actum restituendi exercere, seruando congruas circumstantias loci, temporis &c.

Aduerte hoc in loco, ut quum de restitutione iudicetas, habeas semper præ oculis præceptum negatiuum scilicet non detinebis alienum inuito domino: quoniam hinc videbis quod sola aut voluntas domini, aut ignorantia,

rantia, aut impotentia excusat à statim restituendo. Voluntas quidem domini sicut excusaret totaliter à restitutione, si donaret debitori liberes : ita excusat à nunc restituendo si consentit dilationi. tunc enim constat alienum detineri non invito, sed consentiente domino ad tantum tempus. Ignorantia quoque sine facti siue iuris : quæ tamen rationabiliter excusat talem hominem : quandiu manet sicut excusat à restituendo, ita excusat à tempore restituendi. Impotentia autem si verè est impotentia nunc restituendi, excusat à statim restituendo : quia reddit de tentio- nem alieni invito domino, involuntariam. tunc enim voluntas restituendi parata sufficit coram Deo, & sufficere debet hominibus, velint nolint. Est autem verè impotens ad restituendum statim, non solum constitutus in extrema necessitate, sed etiam constitu- tus in necessitatis articulo tali quod magnum dam- num bonorum priorum incurreret ex præsentis restitutione alienorum, quod magnum damnum vi- taretur ex dilatione non damnosa illi cui restitu- endum est. nam impotens non solum dicitur qui non potest omnino, sed qui vix potest. In huiusmodi au- tem humanis vix posse, est cum magno suo danno posse. Et hoc quando restituere quis tenetur ex sola alienare, & non ex iniusta acceptione propria. impij quippe videtur ut is qui sine culpa est, damnificetur in suis ex restitutione alieni. Quando verò aliquis ex propria iniquitate tenetur ad restituendum: quia se- ipsum posuit in tali casu sibi damnofo, sibi imputet, multum tamen æquitati inini videtur dilatio restitu- tionis etiam in hoc ad tantum damnum euitandam. Notanter verò dixi damnum magnum priorum: quia si damnum magnum esset non in propriis, sed quia magna sunt quæ restituenda sunt, non excusa- retur ad statim : quia damnū hoc non est in propriis,

sed

sed in carere alienis. Et similiter si damnum magnum est lucri cessantis: puta quia si restituit, non potest amplius lucrari: hoc enim est damnum in propriis, sed non posse uti alieno. Notanter quoque dixi ex dilatione, non damnosa illi cui restituendum est: quia si dilatio esset damnosa illi cui debet fieri restitutio, oporteret aut statim restituere, aut illum seruare indemnem. Et rursus verè impotens pro tunc, qui non potest tunc sine famæ suæ detrimento tunc restituere: quia non vult occultum peccatum detegere, sed expectat personam idoneam, qua mediante secreta fiat restitutio: quoniam non tenetur incurrere damnum in rebus superioris ordinis (qualis est fama) ob vinculum ad statim restituendum.

Et ne præceptum hoc de statim restituendo, confidentes & confessores reos simul inuoluat, non sunt absoluedi pœnitentes antequam cum effectu restituant, si in alia confessione absolui neglexerunt restituere. dicentibus enim, hac vice pater restituam verè &c. responderi debet, credo tibi: & propterea modò in illa bona dispositione vade ad restituendum, & postea absolueris. Debet enim confessor credere pœnitenti pro se, & contra se: sed tamen cum hoc debet etiam cauere ne mora pariat delictum, sicut aliàs peperit.

Modus est in restitutionibus obseruandus.

Caput septimum, quomodo est restituendum. Modus restituendi habet difficultatem vnã vniuersalem, multas autem in quibusdam particularibus scilicet incertis, occultis priuilegiatis, fama & bonis animæ. Communis enim quæstio est, an sufficiat restituere rogando sibi remitti à creditore, subsequente remissione. Dubitant enim de hoc quidam pro eo quod non videtur omnino libera remissio illius, qui si